

Rožok v páрку

Erik Vilím

Hľadať kvality ako programovú konzistentnosť a jasnú zacielenosť, výskumnú prínosnosť, koncepcnú, ideovú či názorovo-hodnotovú súdržnosť by bolo v prípade galérie HotDock nielen naivné, ale aj nanajvýš mylné. Znamenalo by to v podstate očakávať od výstavného subjektu niečo, čomu sa on sám snaží dlhodobo programovo vyhnúť. Inak povedané – ísť proti jeho identite. HotDock Project Space sa od svojho vzniku v roku 2010 vyvíjal, rástol a – ako to už býva s galériami podobného typu – menilo sa jeho zázemie, členovia a čiastočne aj programové zameranie. Napriek tomu základné piliere jeho identity zostali nepoškodené. Čo teda tvorí jej jadro? Čím skutočne je táto „značka rýchleho umeleckého občerstvenia“ a akým spôsobom k nej môžeme pristupovať?

Protí exkluzivite čerstvým umením

Popri galérii HIT, pôsobiacej na našej scéne od roku 2003, bol HotDock jednou z mála tohto druhu s dlhodobším pôsobením počas takmer jednej dekády. Založená a vedená umelcami Jurajom Rattajom, Paľom Prekopom, Matejom Bezúchom predstavovala otvorené miesto, ktoré išlo proti akýmkoľvek prejavom exkluzivity či elitárstva, avšak bez toho, aby kvalita jeho výstavnej činnosti výrazne kolísala. Jej vznik – iniciovaný v tom čase ešte študentom VŠVU Rattajom – nebol motivovaný potrebou vymedzenia sa voči veľkým muzeálnym prevádzkam súčasného umenia, uzavretosti society umeleckého sveta či samotnému trhu (vytvorenie non-profit galérie na Slovensku nie je až taký problém...).¹ Aj v prípade artist-run-space ako formy noninštitucionalizovaného výstavného priestoru existujú malé osobitosti, často práve v našom stredo európskom priestore, ktoré ho odlišujú od jeho západných príbuzných. V našom prostredí totiž tento koncept tak trochu

„zmutoval“ do jeho posttranzitného variantu. Odchýlil sa napríklad samotnými dôvodmi vzniku zo strany umelcov, ktorí preberali galériu s jej výraznou manažérskou, organizačnou, ekonomickou, ale aj produkčnou stránkou. V prípade HotDock Project Space bolo založenie stabilného priestoru reakciou na absenciu galerijných subjektov v druhej polovici nultých rokov, ktoré by prejavovali intenzívnejší záujem o študujúcich či začínajúcich umelcov a umelkyne. V porovnaní so Západom tu, samozrejme, nebola výrazná inštitucionálna diverzita, aj keď je potrebné povedať, že došlo k dynamizácii galerijného prostredia, ktorá vystriedala „hluché“ obdobie prvých rokov nového tisícročia.² Komparácia so západoeurópskymi štruktúrami by nemala taktiež opomenúť ani finančné zdroje. V našej lokálnej situácii, poznačenej problematikou transformáciou na trhovou ekonomiku, totiž zásadne chýbala podpora nezávislých iniciatív zo strany súkromného sektoru (až na niekoľko výnimiek je absentujúca dodnes).

Ďalším dôvodom prebratia výstavnej agendy študentmi VŠVU bola aj neprítomnosť mladých kurátorov s vnútornou potrebou experimentovať a hľadať neobjavené talenty. Existoval tu dopyt po kurátorských osobnostiach, ktoré by zároveň zdieľali s najmladšími autormi autentickú generačnú blízkosť.³ Dôležitým stimulom vzniku HotDock Project Space bola napokon aj potreba bližšej spolupráce medzi umelcom, kurátorom a galériou, a s ňou spojené nároky na istý produkčný servis pre vystavujúcich, pri ktorom by galéria nefungovala len ako subjekt ponúkajúci strechu a osvetlenie.⁴ Nevyhnutnosť inštitucionálnej participácie na vzniku diela vychádzala – a stále vychádza – zo samotnej povahy praxe súčasného umenia preferujúcej technologicky a mediálne hybridné projekty, ktoré výstavu chápu primárne ako koherentný celok, médium, ale nie ako prezentáciu čiastkových umeleckých diel. V úvodnom období medzi rokmi 2010 – 2011 sa podarilo otvoriť okolo 20 výstav v krátkych dvojtýždňových intervaloch, počas ktorých boli prezentovaní dnes už známi umelci ako Lucie Mičíková, Radim Labuda, Jarmila Mitriková & Dávid Demjanovič či Maja Štefančíková. Aj z tohto krátkeho výpočtu je zrejme, že program galérie bol nastavený na experimentálnejšie a progresívne prejavy vizuálneho umenia, vyhľadával diela s kritickým potenciálom a súčasne preferoval vyslovene trhovo a zberateľsky neatraktívne médiá.

DIY nie ako trend, ale nutnosť

Aj keď galéria zažila intenzívny nástup na scénu v prvých dvoch rokoch pôsobenia a vytvorila umeleckou komunitou rešpektovanú adresu, zvyšovanie prevádzkových nákladov, ako aj strata podpory súkromného subjektu viedli k prerušeniu činnosti. Oživenie značky rýchleho občerstvenia umením prišlo v roku 2014 – galéria sa presunula z pôvodnej Grösslingovej ulice do skladových priestorov v Zimnom prístave, ktoré ponúkli väčšiu výstavnú plochu a nové vizuálne podnety z jeho okolia.⁵ Tie sa často stávali inšpiračným zdrojom jednotlivých výstupov. Absencia akéhokoľvek kapitálu donútila umelcov vykonať murárske, maliarske a elektrikárske práce „vo vlastnej réžii“. Priestor si zrekonštruovali svojipomocne a upravili na prezentačné aktivity, aby tak ponúkal aspoň základné architektonické štandardy galerijných inštitúcií. Absolútnu čistotu, lesk a presvetlenosť white cube, ktorá zbavuje miesto akýchkoľvek architektonických prvkov prislúchajúcich jeho pôvodnej funkcii, by sme tu hľadali márne. Pre vystavujúcich a vystavujúce bola však táto špecifickosť výzvou, genius loci tohto miesta stimuloval a podnecoval k nezvyčajnému priestorovému uvažovaniu a intervenciám.

Autentická diverzita ako výsledok non-hierarchického usporiadania

Etapa v zimnom prístave mala taktiež len niekoľkoročné trvanie a HotDock musel v roku 2017 opäť meniť svoju adresu. Znova zvolili miesto mimo centra, tentokrát na terase paneláku v Petržalke na Topoľčianskej ulici 12 blízko Technopolu. Okrem novej adresy sa sformoval aj čerstvý tím – Juraj Rattaj, Jaroslav Kyša, Roman Bicek, Aurélie Gárová a Ľudmila Hrachovinová. Podobne ako v minulosti, aj v tomto období bolo vedenie striktné založené na non-hierarchickom princípe, v ktorom každý článok demokraticky rozhodoval o obsahu programu. Selekcija vystavujúcich bola primárne rámcovaná vopred zvolenou témou, ktorá vzišla zo vzájomnej diskusie. Program sa v tomto čase viac internacionalizoval, pre-pájal sa s okolitými krajinami a inštitúciami podobného typu (napríklad

výmenný projekt Spoznaj svojho brata I, II, III či PING-PONG, kurátorka Zlata Borůvková), viac sa zameriaval na kurátorské koncepcie či skupinové výstavy. Okrem objavovania neoverených začínajúcich umelcov a umelkyň (Simona Janišová, Dušan Prekop, Matúš Pisarčík, Marek Jarotta, Ivana Durkáčová, Ján Skaličan, Ľuboš Kotlár, Andrej Žabkay, Tomáš Jusko Kocka & Alex Selmecci, Ines Karčáková Dominik Hlinka, Barbora Zentková & Julia Gryboš, Martin Hrvol, Ondřej Houšťava a iní), začínajú v tomto období prezentovať aj silné a oceňované mená mladej a strednej generácie (Rafani, Valentýna Janů, Jakub Jansa, Tomáš Roubal, Milan Mazúr, Martin Kohout, Erik Sikora, Dorota Kenderová, Martin Piaček, Anton Čierny, Katarína Hládeková, Juraj Kollar, Viktorie Langer, Áron Kútövölgyi-Szabó, Jakub Choma, Ján Gašparovič, Lucia Gašparovičová a iní). Dochádza však aj k rozšíreniu programu o rôzne sprievodné aktivity – prednášky (Palo Fabuš), performatívne výstupy či videoprojekcie. Pod jeho bohatosťou sa napokon podpísala aj výrazne lepšia dostupnosť grantovej podpory v porovnaní so začiatkami pôsobenia galérie.⁶

Koniec

Aj napriek tomu, že v našom prostredí vzniklo (aj zaniklo) viacero galérií vedených umelcami, HotDock si miesto v umeleckej komunite udržiaval pomerne dlhý čas a svojimi aktivitami – suplujúc často poslanie zriaďovaných a príspevkových inštitúcií – prispel k postupnej internacionalizácii scény, ktorá má však stále ešte v tomto smere čo dobiehať. Zároveň vytvoril miesto, kde si umelci mohli dovoliť hľadať a experimentovať bez vonkajšieho tlaku. V čase písania tohto textu odchádzam z jednej z posledných výstav HotDock Project Space. Jeho výnimočnosť nespočívala len v samotných výstavných realizáciách. Tvorili ho hlavne ľudia s prirodzeným inštinktom pre skrytý autorský potenciál a poháňala ho vnútorná dynamika vychádzajúca z autentického presvedčenia zmysluplnosti kultúrneho konania, a to aj za cenu vlastnej ekonomickej nestability či straty akéhokoľvek voľného času. Ďakujeme!

- 1 SÝKOROVÁ, Lenka: *Nezávislé kurátorství ve volném čase*. Ústí nad Labem : Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 2016, s. 24 – 25.
- 2 V tomto období pôsobili napríklad Grösslingova 49, Photoport, Tranzit, Krokus, Enter či známy Space.
- 3 Z osobnej komunikácie s umelcami môžem povedať, že tento problém pretrváva dodnes.
- 4 Aj z vlastnej skúsenosti vnímam pretrvávanie tohto nedostatku, a to najmä v regionálnych galériách, ktoré očakávajú, že umelec spolu s kurátorom nainštalujú celú výstavu, prípadne si na vlastné náklady zabezpečia technickú podporu.
- 5 Do tímu sa pripojila v tom čase taktiež Andrea Chreňová.
- 6 Fond na podporu umenia bol založený v roku 2014, keď sa HotDock presúval do Zimného prístavu. Po prvých rokoch pôsobenia, konkrétne v čase, keď sa galéria presunula do Petržalky, došlo k zdokonaleniu dotačného systému, pravidiel podpory, ako aj navýšeniu finančných príspevkov.

- 1 Milan Mazúr: *n0 way*, 2018. Foto: Leontína Berková
- 2 Ján Kekeli, Peter Fabo: *In Between*, Hot Dock Gallery v spolupráci s Nevan Contempo, 2015. Foto: archív Hot Dock Project Space
- 3 Julia Gryboš & Barbora Zentková: *One Knot After Another*, 2020. Foto: Leontína Berková

Je důležité nebyť oportunistická inštitúcia

17. 2. 2023 | [Miroslava Urbanová](#) | [Rozhovor](#)

Pred trinástimi rokmi sa Juraj Rattaj stal spoluzakladateľom jednej z najdlhšie pôsobiacich artist-run galérii na Slovensku. Hoci HotDock menil adresy a organizačný tím, bol známym živým bodom stretávania sa nielen bratislavskej umeleckej scény. Do svojich priestorov pozýval domácich aj zahraničných umelcov a umelkyne, stal sa útočiskom pre autorské experimenty bez obmedzení komerčne orientovaných priestorov pre umenie a menej dynamických verejných kultúrnych inštitúcií. O tom, ako bol príbeh HotDocku spojený s chuťou jednej generácie priniesť chýbajúci článok na scénu, a o tom, čo umožnili a neumožnili lokálne mestské politiky a koncept artist-run samotný, sa s Jurajom Rattajom porozprávala Miroslava Urbanová.

Tím HotDock Project Space v Petržalke: (zľava) Aurélia Garová, Ludmila Hrachovinová, Juraj Rattaj, Jaroslav Kyša, Roman Bicek.

Je důležité nebyť oportunistická inštitúcia

Dvanásť rokov si venoval projektu HotDock, artist-run galérii, ktorá sa stala výraznou prezentačnou platformou mladého nezávislého umenia v Bratislave. Aká bola pôvodná motivácia pre jej založenie?

V čase, keď sme HotDock zakladali – v prvej dekáde nultých rokov –, som čerstvo končil školu. Mali sme pocit, že málo inštitúcií prezentuje objektové umenie a mladých začínajúcich výtvarníkov a výtvarníčky.

Galériu som rozbiehal s Pavlom Prekopom a s Matejom Bezúchom. S výnimkou galérií SPACE, Enter, Medium, Photoport či Krokusu totiž nebolo veľa priestorov, kde by sa študent*ka alebo čerstvý*á absolvent*ka vedeli prezentovať. Chceli sme pre nich vytvoriť platformu.

Bolo pre teba dôležité, že budete nekomerčný priestor?

Zaujímalo nás konceptuálnejšie poňatie umenia. Chceli sme sa vymedziť voči závesnému formátu obrazu. To na Slovensku zaručovalo nekomerčnosť – išlo o inštalácie, objektové umenie, hlavne site-specific projekty.

Ako si vnímal jednotlivé presuny galérie – najprv z Grösslingovej ulice do Zimného prístavu a neskôr do ďalšej okrajovej časti Bratislavy – Petržalky? Bola to nutnosť?

Prvá zmena adresy nebola nutnosť ani z finančného, ani z produkčného hľadiska. Kľúčové bolo, že sme sa s jednotlivými zakladajúcimi členmi HotDocku odcudzili a dohodli sme sa, že každý pôjde vlastnou cestou. Potom HotDock asi rok nefungoval, chvíľu mi trvalo, kým som niečo vymyslel. Druhé sťahovanie do Petržalky bola nutnosť: dostal som z prístavu výpoveď a musel som odísť, hľadať nový priestor.

Hiking on the data trails, prezentácia prác Ateliéru priestorových komunikácií+, Hotdock, 2021

Aké špecifiká mala prevádzka nezávislej galérie v Petržalke? Mali ste klasické otváracie hodiny?

Otváracie hodiny HotDocku v Petržalke boli streda až piatok od 15-tej do 18-tej, keď tam boli Ľudka a Roman, ktorí v ňom mali ateliér. Každá verzia HotDocku mala svoje špecifiká – prvá galéria bola v centre mesta, mala lepší styk s verejnosťou. Druhá sa nachádzala v industriálnej zóne, kde fungovala síce ako vernisážová lokalita, ale mala veľkorysé priestory a dali sa tam robiť výstavy, ktoré mali svoje parametre.

A potom prišla petržalská galéria, ktorá mala síce výklad a bol to relatívne pekný priestor, ale tiež sa nachádzala dosť ďaleko od centra.

Nie som najväčší fanúšik Petržalky, ale ako mestská časť pochopila, že niektoré priestory nemajú iné využitie a nízke nájomy pre umenie sú užitočné, lebo vedia vyprodukovať veľa kvalitného.

V Petržalke nebolo málo kultúrnych inštitúcií (Photoport, Promise of Kneropy, LOM, predtým Temporary Parapet), aby sa nedalo vytvoriť niečo ako v Čechách, keď sa galérie dohodnú na spoločnom vernisážovom dni a nejakým spôsobom si vymenia publikum. Samozrejme, nehovorím iba o tom, ale aj o podpore z vyšších územných celkov a mestských častí.

Podľa mňa je tu však aj iná veľká nevyužitá šanca – ak by napr. mestská časť alebo Bratislavský samosprávny kraj užšie komunikovali a urobili vzdelávací program pre základné alebo stredné školy, tak by to fungovalo lepšie.

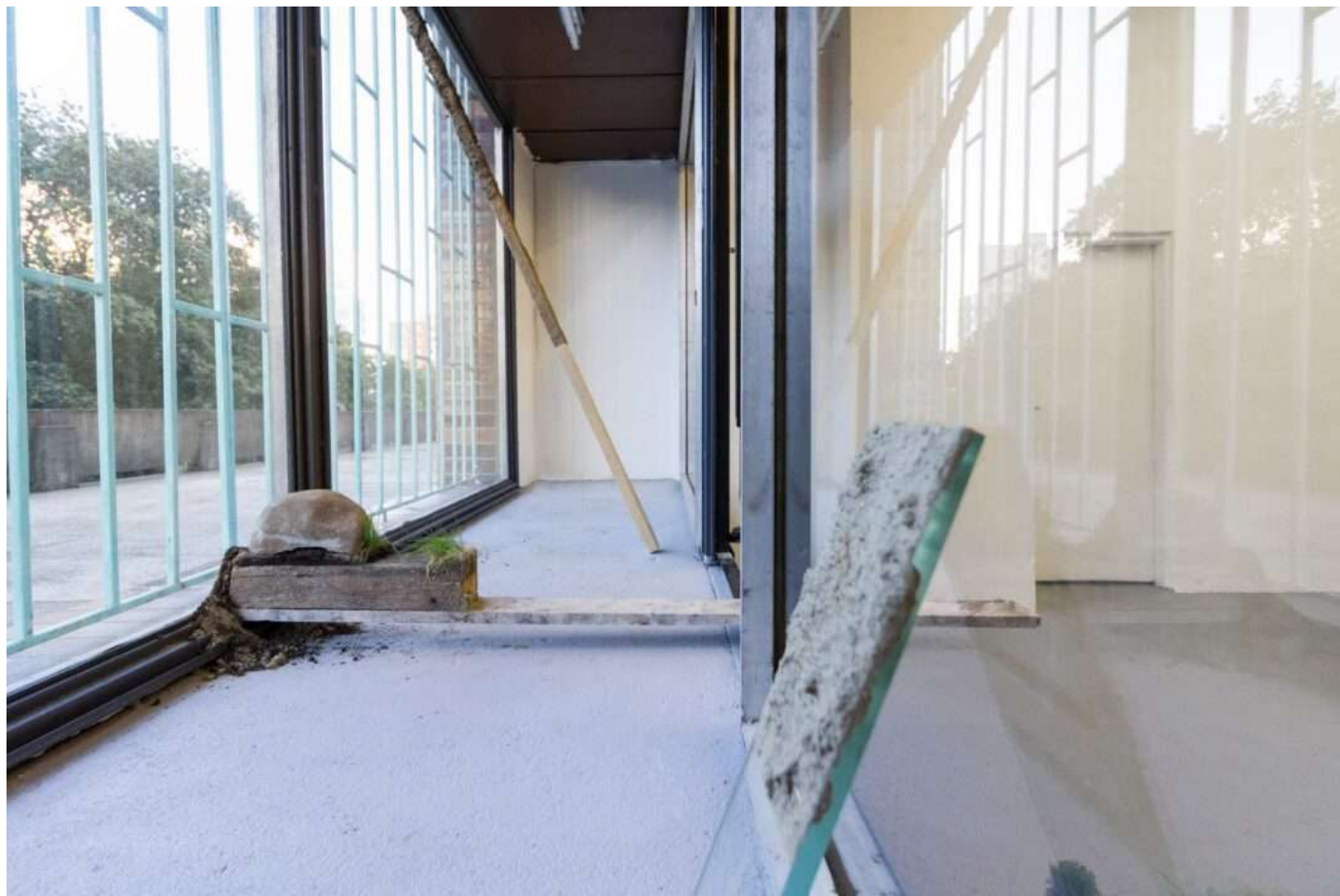
Mali ste teda ambíciu robiť aj mediáciu umenia?

Na začiatku, keď sme išli do Petržalky, sme chceli s Bratislavským samosprávnym krajom napr. odkomunikovať, aby nám dali zoznam stredných škôl, ktoré by sme oslovili. Nevie, či by sme to nakoniec zvládli mediovať na dobrej úrovni. Myslím si, že systém pomoci inštitúcií a výmeny programov musí ísť zhora z organizačných štruktúr. Každý si rieši iba svoj malý piesoček a nevznikajú spolupráce.

Pre umelcov*kyne ste však ponúkali servis, ktorý často nevidíme ani v štátom či samosprávou zriadených inštitúciách, no mal by byť samozrejmosťou – honorár, peniaze na materiál, produkčné zázemie. Svoju činnosť ste financovali z verejných zdrojov – grantových schém. Ako hodnotíš v priebehu rokov možnosti a nástrahy neziskovej činnosti závislej od takéhoto druhu financovania?

My sme možno v produkcii výstav išli nad rámec možností: chceli sme byť ústretoví a dopriať výtvarníkom*čkám čo najlepšie podmienky. Niekedy nám to však bralo veľa voľného času a trochu nás ten priestor prekarizoval – alebo to, ako sme si to nastavili. Ale neľutujem to. Dodnes sa mi ozývajú ľudia, ktorí si otvorili galérie (alebo už ich aj zavreli), ponúkajú recipročne možnosti spolupráce a chcú dokonca robiť výstavy oni nám.

Všetci asi vieme ako fungujú schémy verejného financovania kultúry. Chápem, že musí byť dohľad nad ich čerpaním, ale myslím si, že istá forma byrokracie by sa dala zredukovať. Napríklad to, že hoci máte zo zákona možnosť používať automobil na prepravu diel, môžete si odpočítať pohonné hmoty, ale amortizáciu podľa Fondu na podporu umenia nie. To by som zmenil. Vidíme, v akej situácii je umenie na Slovensku, a o chvíľu tu nebudeme mať možno ani jednu galériu.

Martin Hrvol: Biotop ako monument, HotDock, 2020

HotDock poskytoval niektorým svojim členom*členkám aj ateliérové zázemie. Čo by podľa teba mal ideálne ponúkať umelcom*kyniam takýto projekt?

HotDock nebola galéria, z ktorej by sa dalo vyžiť, bola to voľnočasová aktivita. Človek teda musí rozmýšľať a hľadať spôsoby, ako to „ukočírovať“. Jedným riešením je spojenie aktivít napr. so spomínanou ateliérovou prevádzkou. Keď prevádzkuješ artist-run galériu, je užitočné, keď v nej niekto môže tvoriť a mať ateliér. Prístav disponoval veľkorysými priestormi, vedenie bolo v tom čase naklonené kultúrnym aktivitám a vedeli sme sa dohodnúť. Pri sťahovaní do Petržalky sme nasledovali príklad Filipa Vanča a Photoportu aj preto, že vedenie mestskej časti Petržalka bolo tiež prokultúrne naladené.

Prečo vlastne HotDock skončil?

Všetci z tímu máme skoro štyridsať rokov, niektorí čakajú potomstvo, niektorí začali učiť. Záleží nám už aj na iných aktivitách a z časového hľadiska sme to nestíhali. Keď dostávate 20-30-tisícové granty a robíte to na kolene, je to problém.

Myslíš si, že takéto snahy o rozšírenie inštitucionálnej prevádzky o alternatívne priestory sú istým spôsobom generačnou záležitosťou?

Podľa mňa určite. Na scéne sú dinosauri, ktorí to budú ťahať dlho – česť ich aktivitám –, no ja osobne som nevidel cestu k tomu, aby som robil galériu na profesionálnej úrovni a vedel sa tým užívať. Ak by si sa chcela živiť galerijnou praxou s umením, ktoré sa nepredáva, si závislá od grantov. Tie zas nie sú také veľké, aby si z toho vedela pokryť prevádzku galérie, honoráre autorov*iek a kurátorov*iek, a nedajbože si z toho ušetrila plat.

The Hills Have Eyes: Adrian Altman, Tomáš Bryscejn, Ondřej Doskočil, Sarah Dubná, Kristýna Fingerland, Jakub Hájek & František Hanousek, Jakub Choma, Valentýna Janů, Kateřina Miturová, Olbram Pavlíček, Adam Rada, Antonie Stanová, kurátorka: Nik Timková, Jakub Hošek, 2019

Ako by si charakterizoval internú spoluprácu v rámci tímu – dá sa fungovať iba na kamarátskej báze? Vypestovali ste si profesionalizmus?

Vzťahy medzi nami sú stále dobré, hoci naša spolupráca sa miestami pohybovala po sínusoide. Myslím si, že sme ostali dobrý kolektív, a to je dôležité. Viem si predstaviť efektívnejší tím, ale keď sa niekto pripája do rozbehnutého projektu, vzťahy sa vytvárajú ťažšie. Každému to však určite prinieslo zaujímavú skúsenosť.

Mali ste rozdelené úlohy?

Vnútorňá komunikácia bola nehierarchická. Isté úlohy sme si podelili – hlavne v prípade ľudí, ktorí mali v priestoroch ateliér, ale bolo to relatívne voľné. Ja som sa staral hlavne o technické záležitosti v galérii.

Nakoniec sa vám v päťčlennom petržalskom tíme (spolu s Romanom Bicekom, Ľudmilou Hrachovinou, Jarom Kyšom a Auréliou Garovou) darilo pozývať na základe vlastných záujmov, konexií, ale aj otvorených výziev ľudí z rôznych krajín – ktoré spolupráce boli pre teba najzaujímavejšie?

Už v prvom roku fungovania galérie som bral pozitívne, že sme mohli urobiť výstavu Radimovi Labudovi. Pri prevádzkovaní galérie je pre mňa totiž najcennejšou skúsenosťou stretávanie sa s ľuďmi, ktorí vás nejakým spôsobom obohacujú, informujú, rozprávajú vám svoje pohľady na svet. Radim bol zaujímavý človek, rovnako aj celá spolupráca, bavenie sa s ním o literatúre, kultúre.

Veľmi cenná bola pre mňa aj spolupráca s Martinom Kohútom v Petržalke. Mám rád jeho umenie. Kebyže to robím dlhšie, tak by som ešte zavolať amerického videoumelca Andrewa Normana Wilsona alebo Jona Rafmana. Myslím si, že stredo európsky kontext by pre nich mohol byť zaujímavý, no neviem, či by sa to

podarilo. V minulosti sme v prístave odprezentovali napríklad Larissu Sansour. Veľakrát u nás boli ľudia, ktorých umenie máme radi, a preto sme ich pritiahli na Slovensko.

Ján Gašparovič: OTRAS, hosť: Matej Gavula, HotDock, 2019

Koľko výstav ste mali za rok?

V priemere to muselo byť asi desať výstav ročne, niekedy pätnásť.

To je veľa. Pôvodný galerijný statement HotDocku, ak si dobre pamätám, bol primárne orientovaný aj na projekty na pomedzí umenia a aktivizmu. Akým spôsobom ste najprv zostavovali program a ako sa to zmenilo po rozšírení/zmene tímu?

Erik Vilím to v texte *Rožok v parku* o HotDocku pre časopis Jazdec pomenoval dobre: „Hľadať kvality ako programovú konzistentnosť a jasnú zacielenosť, výskumnú prínosnosť, koncepčnú, ideovú či názorovo-hodnotovú súdržnosť by bolo v prípade galérie HotDock nielen naivné, ale aj nanajvýš mylné.“ Veľakrát to naozaj nemalo programovú koncepciu. V posledných rokoch sme sa však vopred dohodli na programe, nápade, ktorý ten ročník bude napĺňať. Určili sme si tému, ako napr. inklúzia/exklúzia, gentrifikácia alebo environmentálnu tému, a hľadali výtvarníkov*čky.

V reakcii na Erika Vilíma by som ešte dodal, že asi by som to nakoniec až tak nebagatelizoval. Niekedy je dôležitá tá iniciatíva zospodu, to je politikum.

Každý ste prinášali do takto postaveného programu svoje kontakty?

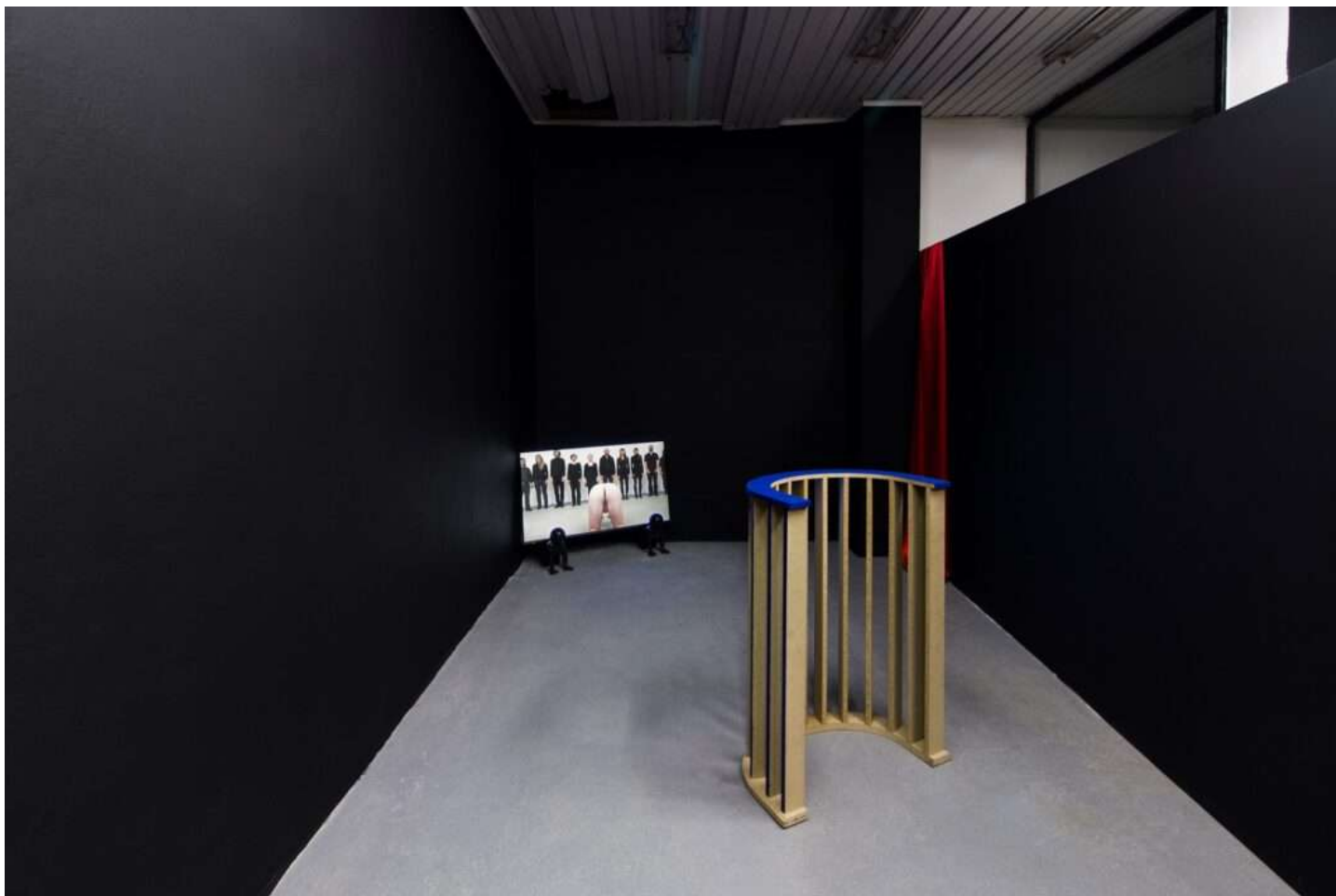
Áno.

Improvizovalo sa niekedy?

Hlavne v rámci dotácií musia sedieť čísla – keď niekto odmietne výstavu, naháňate náhradu.

Spolupracovali ste aj so zahraničnými partnermi, napr. rakúskym off spaceom Kunstraum Super. Líšila sa v niečom zásadne vaša prevádzková realita?

Kunstraum Super je taktiež artist-run space, o ich financovaní veľa neviem, ale myslím, že nemajú také bohaté dotačné schémy ako my. Ja osobne som u nás najviac trpel tým, že lokálne publikum – laické aj odborné – nepríde na vernisáž, ak nepozná umelca, hoci ide o zahraničného autora áčkových kvalít. A autor*ka tak nedostane spätnú väzbu. Toto rodinkárstvo je smutné, ľudia iba málo dokážu oceniť kvalitu. Je skutočne frustrujúce, keď robíte výstavu úspešnému zahraničnému*ej autorovi*ke, zaplatíte za ňu pomerne veľa peňazí, a príde sa na ňu pozrieť minimum ľudí.

Rafani: Pulse, HotDock, 2018

V rámci Petržalka Gallery Weekend-u v roku 2019, ku ktorému vyšli aj noviny s programom a ktorý ste spoluorganizovali s galériou Photoport, LOM-om a už neexistujúcim Temporary Parapet-om, ste sa snažili prilákať aj lokálne petržalské (či bratislavské) publikum. Ako hodnotíš spätne túto snahu?

Hlavným usporiadateľom Petržalka Gallery Weekendu bol Filip Vančo, asi by sa k tomu mal vyjadriť predovšetkým on, ale podľa mňa sa mu to podarilo. V rámci toho víkendu prišlo do spomínaných inštitúcií oveľa viac návštevníkov*čok, ako bolo bežnou praxou. Bol to úspešný projekt, ale chcel by dlhšie trvanie – aby tak rýchlo nezakapal, aby si naň ľudia zvykli, aby vznikol pravidelný cyklus.

Zaznamenali ste aj nejaké negatívne reakcie?

V rámci programu sme mali výstavu Hany Garovej a Viktórie Langerovej, prednášku Paľa Fabuša a Luboša Svobodu. Prednáška bola relatívne experimentálna, bola performatívna a publikum ju nemuselo

akceptovať, no zaznamenali sme iba pozitívne ohlasy. Nakoniec prišiel aj Peter Bartoš, ktorý urobil svoju prezentáciu – takže to bolo celé také živelné.

Dokáže ponuka bratislavskej zriad'ovanej i nezriad'ovanej kultúry uspokojiť tvoje očakávania?

Musím sa priznať, že už až tak často nechodím na vernisáže. Moje očakávania nebývajú vždy naplnené. Mal som teraz obdobie, keď som na to zanevrel. Videl som veľa kvalitných vecí v Krokuse, Photoporte, Promise of Kneropy. Malé galérie vedia oveľa lepšie saturovať ako veľké inštitúcie a priniesť aj zahraničnú scénu.

No Scrubs No Scrubs: Filip Vest, Kirstine Lund, Kristine Hymøller, Kirke Hundevad Meng, Hesselholdt&Mejlvang, Luna Scales, Signe Ralkov, Miriam Kongstad, Maiken Stæhr, Sif Hedegaard, Jeronim Horvat, Nellie Lindquist, Sofi Winthe Foge, Anne Langgaard, Anna Walther, 2019

Kde vidíš ty osobne najväčší priestor na zlepšovanie?

Náš najväčší problém bol po výbere ročnej témy, ktorú sme chceli naplniť umelcami. Začali sme si vyberať príliš opulentné, veľké témy.

Mám pocit, že sú cenné projekty, ktoré sa snažia riešiť niečo fundamentálne – príkladom je LOM, ktorý má tému, ktorej sa venuje a systematicky ju rieši. Je dôležité nebyť oportunistická inštitúcia, ktorá toho robí veľa, ale bez názoru, potreby, aby to niečo reflektovala. Galériám by som odporučil zúžiť diapazón na niečo dôležité.

Prekáža mi, že kultúrne inštitúcie v Bratislave – či je to Kunsthalle Bratislava, Slovenská národná galéria, Galéria mesta Bratislavy – neponúkajú divákovi*čke až také kvalitné umenie, čo sa týka zahraničného programu. Sú to iba sporadické akcie a nie je toho veľa. V Brne sa dokážeš stretnúť s umením, ktoré bolo pred dvoma mesiacmi vystavené v Benátkach na bienále. Nechápem, prečo je to u nás miestami strašne

lokálne. Viem si však predstaviť, aké majú tieto inštitúcie problémy s rozpočtami a financovaním – ten rozpor medzi tým, čo by chceli a na čo máme peniaze.

Jakub Užovič hovoril, že rozbieha platformu, ktorá by mala galérie prepájať – to by bolo fajn, ak by vznikla sieť, kde by vedeli riešiť spoločný harmonogram, požičiavať si techniku, byť si nápomocní. Uvidíme, ako to bude fungovať.

Juraj Rattaj je sochár, absolvent Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, kde dnes pôsobí ako odborný asistent na Katedre socha, objekt, inštalácia. Od roku 2010 do 2022 sa spolupodieľal na chode artist-run galérie HotDock, ktorá predstavila viac ako 150 výstav začínajúcich autorov a autoriek domácej i zahraničnej scény.

Foto: Leontína Berková

Miroslava Urbanová | Pracuje ako vedúca Galérie MEDIUM v Bratislave. Študovala dejiny umenia na Universität Wien a na Univerzite Komenského v Bratislave. Pôsobí ako kurátorka a píše o umení.

35. cyklus veřejných přednášek

UMPRUM

UMĚNÍ VČERA A DNES
Tělo, hmat a otisk

14. 11. & 21. 11. & 28. 11. 2023

UMPRUM

Inzerce

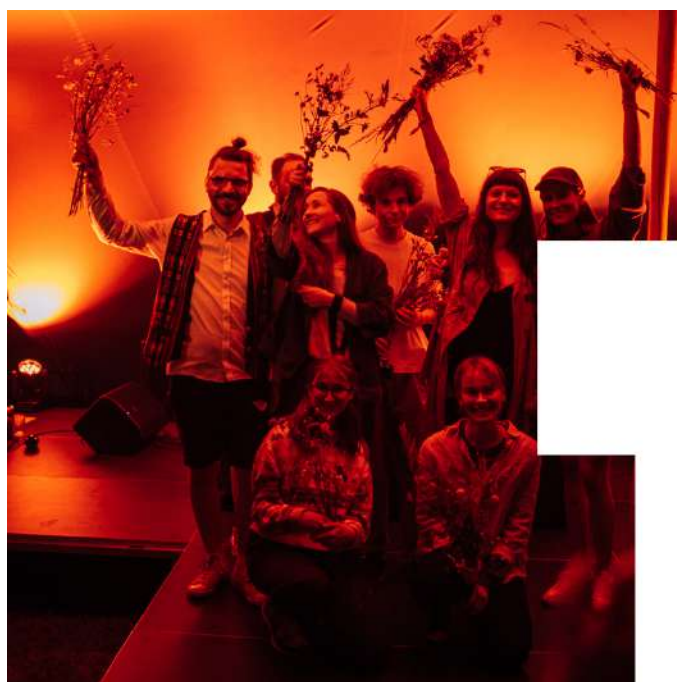
Třetí dekáda na scéně Současné umění: Koho to zajímá?

27.11. 18:00
CSU Praha

moderátorka:
Terezie Nekvindová
diskutující:
Petr Fischer, Karolína Vránková,
Jiří Koukal, Hana Janečková

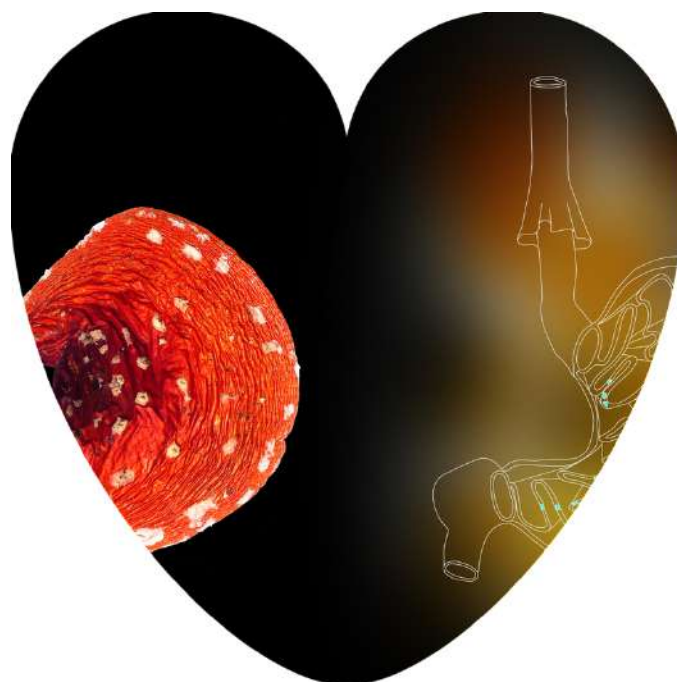

Inzerce

Veronika Němcová: Chceme byť miestom pre nové spolupráce

5. 7. 2023 | Miroslava Urbanová | Rozhovor

Silné kontrapunky a provokatívne kontrapozície v mumok-u

17. 3. 2023 | Miroslava Urbanová | Recenze

Fotografický mixtape

10. 6. 2022 | Miroslava Urbanová | Recenze

Jen Kratochvil: Očekávání zvenčí jsou nesouměřitelná s realitou

13. 4. 2022 | Miroslava Urbanová | Rozhovor

Zuzana Denková: Postaviť sa ku klimatickej kríze čelom

2. 2. 2022 | Miroslava Urbanová | Rozhovor

Mapovanie socialistického modernizmu. Prípady Gavula

15. 10. 2021 | Miroslava Urbanová | Recenze

Beuys v pasci muzeálnej výstavy

14. 4. 2021 | Miroslava Urbanová | Recenze

Instantná maskulinita a rozhrania kontroly tela

23. 2. 2021 | Miroslava Urbanová | Recenze

Nechte si poslat
přehled
článků za minulý týden

Váš e-mail

Přihlásit k odběru

nebo sledujte Artalk na sítích

Podmínky užívání Artalk.info

Etický kodex CZ

Etický kódex SK

Obsah publikovaný na Artalku je dostupný pod otvorenou licenci Creative Commons BY-NC umožňujúci voľné využití pro nekomerční účely. Výjimku tvoří fotografie a obsah, u něž je výslovně uvedeno, že je chráněn autorskými právy.

Webovou aplikaci vytvořil BlueGhost

12. apr 2018 o 13:19 | ●

Galéria, ktorú si spravujú umelci sami

Názov galérie HotDock je parafrázou na rýchle občerstvenie. Nedávno sa presťahovala zo Zimného prístavu do Petržalky.

Jana Liptáková

ODOBERAŤ AUTORA

Sochár Juraj Rattaj v galérii HotDock (Zdroj: SME - GABRIEL KUČHTA)

[Dostávajúte Ranný brífing SME so zhrnutím podstatných správ dňa.

Zapnite si odber jedným klikom.]

BRATISLAVA. Začínali v centre mesta v bytovke na Grösslingovej ulici. Odtiaľ sa presunuli do bývalého skladu v Zimnom prístave. A keď ich odtiaľ vyhodili, presťahovali sa do bývalého obchodíka na jednej z terás petržalských panelákov pri Technopole.

„Umenie nemusí byť len v centre. Okrem toho centrum je niečo, čo umenie vyčerpáva, keďže prahne po vysokom štandarde alebo overených značkách. A my sme otvorenou platformou, kde si výtvarníci môžu otestovať projekty, ktoré ešte nemajú overené. Vystavovať len to overené, to nás nebaví,“ povedal sochár Juraj Rattaj, ktorý je už osem rokov hlavnou hybnou silou galérie HotDock.

Že idú správnou cestou dokazuje aj fakt, že v galérii predstavili veľa mladých výtvarníkov, ktorí neskôr získali ocenenia ako Maľba roka, Najkrajšia kniha v

ČR, Cenu Oskara Čepána, či nominácie na Cenu Jindřicha Chalupeckého v Čechách. Napríklad Juliu Gryboš, Barboru Zentkovú, Luciu Tallovú, Radovana Čerevku či Aleša Čermáka.

Na novom pôsobisku v Petržalke chcú ísť ešte ďalej. Chcú ukázať, že galéria nie je žiadne elitárske miesto. Preto plánujú organizovať diskusie, kurátorské výklady a nadviazať spoluprácu s galériami v okolí a miestnymi strednými školami.

„Niekedý postrádam romantiku prístavu, ale nedá sa mať stále všetko. Teraz sme v Petržalke a berieme to ako výzvu,“ povedal Rattaj.

Ako vznikla galéria

Rattaj založil galériu HotDock v roku 2010 ešte ako študent Vysokej školy výtvarných umení spolu so

spolužiakmi Paľom Prekopom a Matejom Bezúchom.

„V Bratislave nám chýbal priestor na prezentáciu mladého umenia,“ vysvetlil Rattaj. V tom čase sa uvoľnil priestor po galérii Photoport v obytnom dome na Grösslingovej ulici. Napadlo ich prebrať túto lokáciu, keďže ľudia už boli zvyknutí chodiť sem za výstavami.

Zamerali sa na študentov a na začínajúcich výtvarníkov, ktorí sa ešte len etablujú na umeleckej scéne a potrebujú si svoje koncepty odskúšať. To dalo aj galérii jej meno – HotDock.

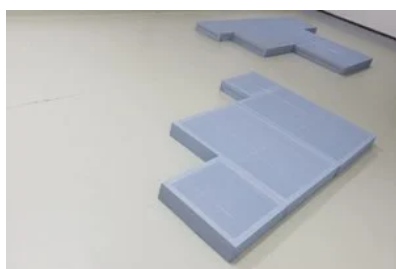
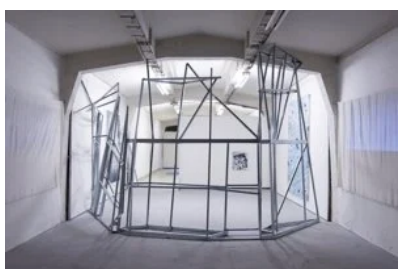
„Je to parafráza na rýchle občerstvenie. Výstavy netrvali dlho, len približne dva týždne. Boli sme taká startupová galéria v zmysle, že podporujeme mladé umenie,“ vysvetlil Rattaj.

Na Grösslingovej galéria fungovala približne rok a pol. Za toto obdobie zorganizovali okolo 20 výstav.

Šibeničné tempo však nevydržali a s výstavnými aktivitami si dali na chvíľku pokoj. Maťo Bezúch sa po skončení školy presťahoval do Banskej Bystrice, kde si založil rodinu a kde má aj prácu. Paľo Prekop, ktorý už taktiež s rodinou býva mimo Bratislavy, je stále aktívnym členom galérie, aj keď spolupráca je už sporadická.

„S HotDock galériou sme si dali pauzu asi na rok. Potom mi napadlo, keďže som mal ateliér v Zimnom prístave, zriadiť galériu vo vedľajšom prázdnom sklade,“ vysvetlil Rattaj, ako sa ocitla v prístave.

Oslovil vtedajšieho riaditeľa spoločnosti Slovenská plavby a prístavy Jozefa Šaškoviča, ktorému sa nápad na pretvorenie nevyužívaných skladov na nezávislú galériu zapáčil.

Galéria HotDock v minulosti (18 fotografií)

Umelci si priestor svojpomocne upravili. Vymenili elektroinštaláciu a priestor opláštili sadrokartónom. Vytvorili v ňom malé administratívne zázemie a postavili dve mobilné priečky, aby mohli výstavný priestor meniť.

Nový priestor špecifickým prostredím a výhľadom na Dunaj nabádal k site specific projektom, teda projektom, ktorými autori reagovali na samotné miesto, kde sa galéria nachádzala.

„Posun od klasickej koncepcie uzavretej galérie vystavujúcej hotové „produkty“ ku galérii podieľajúcej sa na ich vzniku nastal nielen zmenou prostredia, no aj celkovým prehodnotením úlohy recipročného vzťahu umelca, kurátora a diváka, ktorý sa podľa nás v globalizácii 3.0 plochého sveta zásadne zmenil,“ povedal Rattaj.

No už po troch mesiacoch od podpisu zmluvy sa vedenie spoločnosti Slovenské plavby a prístavy zmenilo a neboli myšlienke galérie tak otvorené.

„Nové vedenie nás v prístave len tolerovalo,“ povedal Rattaj. Museli napríklad konzultovať každú výstavu a problémy boli aj s prístupom autom k výstavným priestorom počas vernisáží. Podľa neho len čakali na nejaký dôvod aby sa ich mohli zbaviť. Ten prišiel keď sa informácia o plánovaní festivalu súčasného umenia DOM dostala k vedeniu prístavu skôr ako ich o ňom stihli informovať.

Galériu museli po viac ako troch rokoch pôsobenia v prístave na sklonku roka 2017 z bývalého skladu vystáhnúť a zháňať si nové priestory.

Nové miesto, nová koncepcia

Nové pôsobisko našli v bývalom obchodíku na terase paneláka v Petržalke na Topolčianskej 12

blízko Technopolu.

„Petržalka ako jedna z mála mestských častí podporuje umenie. Keď prevádzkujete nejaké kultúrne centrum, dajú vám zvýhodnený nájom. A pre nás je výška nájmu dosť rozhodujúca,“ vysvetlil Rattaj ako sa galéria ocitla v Petržalke.

Galéria HotDock v Petržalke (9 fotografií)

Prizval na spoluprácu ďalších umelcov - Jara Kyšu, Romana Biceka, Auréliu Gárovú a Ľudmilu Hrachovinovú. Keďže už sú všetci absolventmi, zmenili koncepciu galérie a pozmenili aj svoj názov na HotDock project space.

„Zo startupovej koncepcie sme prešli na takzvanú artist-run galériu, to znamená galériu spravovanú samotnými výtvarníkmi,“ vysvetlil Rattaj.

Do nových priestorov sa nast'ahovali v decembri. Aby mohli vystavovať, museli ich mierne upraviť, prerobiť elektrinu a vymalovať. Preto prvú výstavu s názvom n0 way Milana Mazúra otvárali až vo februári. S súčasnosťou sa na novom pôsobisku koná už tretia výstava, Cena/výkon. Prezentujú sa na nej umelci Antonín Jirát a Tomáš Roubal.

Málo peňazí

Ako nezávislá nekomerčná galéria všetky aktivity financuje z grantov a dotácií či už mestských častí, BSK alebo Fondu na podporu umenia.

Galéria HotDock

Topolčianska 12

www.hotdock.sk

+421 911 840 413

Galéria je obyčajne otvorená v stredu, štvrtok a piatok od 13.00 h do 18.00 h. Lepšie je si však telefonicky overiť, či je galéria otvorená alebo sa priamo dohodnúť na návšteve.

„Problémom je výška grantov. Nikdy sme neboli galériou, ktorá dostáva desaťtisíce eur, ale len sumy, ktoré nám nepokryjú ani nájom,“ vysvetlil Rattaj. Preto musia žiadať o veľa grantov, prispôbovať tomu aj program galérie a robiť veľa vecí na kolene. Preto nemajú ani možnosť robiť také výstavy, aké by chceli.

Aké umenie nájdete v galérii

Keď začínali na Grösslingovej, chceli hlavne prezentovať objektové umenie, inštalácie, angažované umenie a nové médiá a dať priestor

mladým začínajúcim umelcom. Chceli sa vyhnúť maľbe, keďže tá už mala dosť možností na prezentáciu.

Teraz ako artist-run galéria výber vystavujúcich umelcov podlieha viac-menej dohode medzi nimi.

„Chceme prezentovať hlavne nové trendy v umení a samotné médium nie je až také rozhodujúce. Skôr nám ide o to, aby dielo bolo koncepčnejšie, vyjadrovalo nejaký názor a bolo nejakým spôsobom aktuálne a aby sme v ňom videli potenciál,“ ozrejmil Rattaj.

Svojimi výstavami chcú osloviť umelcov, kurátorov a iných fanúšikov umenia, ale aj laickú verejnosť.

„Galéria je otvorená každému, nie je to žiadne elitárske miesto,“ povedal Rattaj. Vernisáže sú verejné a vstup do galérie je zadarmo.

Chcú osloviť aj miestne publikum, keďže galéria sa nachádza v mestskej časti s najväčšou populáciou v Bratislave.

Plánujú začať robiť aj edukatívne aktivity pre stredné školy a nadviazali komunikáciu s Bratislavským samosprávnym krajom, ktorý je ich zriaďovateľom. Chcú tiež organizovať prednášky pre verejnosť a komentované prehliadky. Na tento rok majú naplánovaných sedem akcií vrátane výstav Andreja Žabkaja, Normana Behrendta, partnerskej galérie Kunstraum Super z Viedne, skupiny Rafani a festivalu “decelerácie”.

Pozitívny prístup mestskej časti k umeniu pritiahol do Petržalky aj galériu Photoport a podľa Rattaja by sa sem mali presťahovať aj ďalšie umelecké zoskupenia, napríklad Kolektív umelcov APART. To vytvára priestor na spoluprácu medzi galériami na programe a zabezpečenie si väčšieho publika. Napríklad ak svoje vernisáže naplánujú na jeden deň na rôzne hodiny.

„Vo svete to tak funguje. V jednej mestskej časti sa postupne uskutočnia napríklad štyri vernisáže a tak príde oveľa viac ľudí,“ ozrejmil Rattaj. O takejto spolupráci už diskutuje s Filipom Vančom z galérie Photoport sídliacou na Rovniankovej 4. Od galérie HotDock je vzdialená len päť minút chôdze.

Smer Štokholm

Ich najbližším plánom je predstaviť galériu na umeleckom veľtrhu Supermarket v Štokholme od 12. do 15. apríla.

„Bude to prvý raz, keď sa ako galéria zúčastníme na umeleckom veľtrhu,“ povedal Rattaj. Na veľtrhu sa budú prezentovať nezávislé galérie so svojím umeleckým výberom. HotDock na veľtrhu predstaví umelca Erika Janečka.